

Gul kæmpekalla (*Lysichiton americanus*)

Videnskabeligt navn: *Lysichiton americanus*

Synonymer: *Lysichitum americanum*

Kaldenavn: Gul kæmpekalla

Status i Danmark: Invasiv⁹

Omfattet af: EU-listen over invasive arter¹⁰

Beskrivelse

Gul kæmpekalla er en flerårig sumpplante, der vokser i den ripariske zone, dvs. på overgangen mellem vandløb eller sø og land. Planten er relativt stor med 50-135 cm lange, 30-70 cm

brede omvendt æg- til spatelformede blade. Bladene er skinnende, har en kraftig midtribbe og en kort, tyk stilk. Blomstanden er en 4-14 cm lang cylinderformet kolbe med mange tætsiddende blomster omgivet af et 30-40 cm langt gult-gulgrønt hylsterblad. Blomsterne er enten enkönnede med hanblomster øverst i kolben eller tvekönnede med 4(6) grønlig bløsterblade, 4(6) støvknapper og et to-rummet frugtanlæg. Hver frugt indeholder 1-2 frø. Planten er ildelugtende og på flere sprog hedder planten noget med "skunk", altså stinkdyr. Lugten tiltrækker fluer og biller, der varetager bestøvningen^{1,2}.

Gul kæmpekalla. Foto: allearter.dk

Forvekslingsmuligheder

Gul kæmpekalla kan, når den ikke blomstrer, forveksles med hvid kæmpekalla (*Lysichiton camtschatcensis*). Denne er ikke i alle tilfælde ildelugtende, hylsterbladet er hvidt og blomsterkolben mindre end hos gul kæmpekalla¹.

Spredningsvej og udbredelse

Gul kæmpekalla er hjemmehørende i den vestligste del af Nordamerika fra Alaska i nord til Californien i syd¹. Arten er indført som haveplante siden begyndelsen af 1900-tallet og herfra forvildet^{1,3}. Gul kæmpekalla blev for første gang observeret i naturen i 1982 ved Måløv i Københavnsområdet og muligvis allerede i 1960'erne ved Snekkersten³. Arten er forsat sjælden i Danmark og registreret i 10 ud af 1300 Atlas Flora Danica ruder³. Arten er på EU's liste over uønskede invasive arter og det er således ikke tilladt at handle planten i noget EU medlemsland eller udsætte arten i naturen⁸.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds- effekter
Score	2	3	2	1	1	0
Datakvalitet	Sikker	Sikker	Middel	Usikker	Middel	Middel

Spredningspotentiale: 2 (middel).

Spredningspotentialet for gul kæmpekalla er vurderet til middel. Arten spredes langt overvejende med frø, men planten angives også at kunne spire fra rhizomer^{4,7}. Frøene spredes oftest tæt på moderplanten når kolben falder til jorden og derfor ses nye planter ofte i klumper⁷. Hvis frøene lander i vandløb, kan de spredes med vandstrømmen indenfor det enkelte vandløb⁷. Hvor arten er hjemmehørende, angives vandfugle, der spiser frøene, også at bidrage til spredningen⁵.

Levestedets bevarings- eller naturværdi: 3 (høj).

Levestedets bevarings- og naturværdi er vurderet til høj. Planten vokser typisk langs vandløb eller i vådområder, som er omfattet af §3 i naturbeskyttelsesloven. Den findes i rørsump, ved sø- og åbredder og i birke- og ellemoser³.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 2 (middel).

Påvirkning af hjemmehørende arter er for gul kæmpekalla vurderet til middel. En enkelt tysk undersøgelse har dokumenteret at planten, hvor den har invaderet birkemoser, har skygget andre planter såsom spagnummosser, eng-viol (*Viola palustris*) og flere arter af orkideer bort⁷.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav).

Påvirkning af økosystemfunktioner er baseret på forsigtighedsprincippet vurderet til lavt, da der mangler undersøgelser, der dokumenterer påvirkningen. Da planten kan danne tætte bestande, kan den potentielt påvirke lystilgængelighed og ændre fødenet (især insekter)⁷. Det lader ikke til planten kan forårsage abiotiske ændringer⁷.

Økonomiske effekter: 1 (lav).

De økonomiske effekter er vurderet til lav idet der er begrænsede omkostninger forbundet med fjernelse af arten ved opgravning, hvilket er den eneste brugte metode til fjernelse⁴. Effektiv udryddelse ved opgravning er dog endnu ikke dokumenteret i England, Schweiz, Tyskland og Holland, hvor det er forsøgt, og vil formentlig skulle gentages i en årrække^{6,7}. Bekæmpelsesudgiften estimeres til lav i de fleste lande, da planten endnu ikke er så udbredt^{4,7}.

Helbredseffekter: 0 (ingen). Gul kæmpekalla er vurderet til ikke at have helbredseffekter. Planten indeholder calciumoxalat, der er toksisk, men det vurderes at være harmløst overfor mennesker og dyr⁷.

Kilder

¹ Schou, J.C., Moeslund, B., Båstrup-Spohr, L., Sand-Jensen, K. 2017. Danmarks vandplanter. BFN's Forlag.

² Miljøministeriet. Gul Kæmpekalla. *Lysichiton americanus*. <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/froeplanter/gul-kaempekalla/> (besøgt 20. april 2022).

³ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.

- ⁴ EPPO 2009. Pest Risk Analysis for *Lysichiton americanus* Hultén & St. John (Araceae). [European and Mediterranean Plant Protection Organisation](#).
- ⁵ Wilson, M.F., Hennon, P.E. 1997. The natural history of western skunk cabbage (*Lysichiton americanus*) in southeast Alaska. *Canadian Journal of Botany* 75, 1022-1025.
- ⁶ Sanderson, N. A. 2013. New forest Non-native plants project research on the impact of skunk cabbage *Lysichiton americanus* on native vegetation. For Hampshire and Isle of Wight Wildlife Trust.
- ⁷ Klingenstein F., Alberternst B. 2010. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – *Lysichiton americanus*. – Online Database of the European Network on Invasive Alien Species - NOBANIS www.nobanis.org (besøgt 20. april 2022).
- ⁸ List of Invasive Alien Species of Union concern https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm (besøgt 14. juni 2022)
- ⁹ Arter.dk, art: Gul kæmpekalla - *Lysichiton americanus*, <https://arter.dk/taxa/taxon/details/a758ddf8-f785-ea11-aa77-501ac539d1ea>.
- ¹⁰ EU-forordningen om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter (EU-forordning nr. 1143/2014). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02014R1143-20191214>.